res a veure amb els presidents anteriors".

Fent una repassada ràpida, observem un Rafael Escuredo (1980-1984) que va erigir-se en el gran defensor de l'accés a l'autonomia a través de l'article 151 de la Constitució –la via ràpida– en contra de la UCD. "La dreta ens volia submisos, en una situació d'inferioritat respecte a altres comunitats, i això va despertar un sentiment autonomista que en realitat no existia". Heus ací alguns dels mals que encara paga el PP, avui dia. En aquella consulta, el sí a la via ràpida va assolir el 55% dels vots, i l'abstenció, propugnada per la UCD i AP, el 36%. Hi havia por de perdre el tren de la història.

Els anys de Rodríguez de la Borbolla (1984-1990) van caracteritzar-se per les topades constants amb el vicesecretari general, Alfonso Guerra, que va forçar-ne el relleu en favor de Manuel Chaves. A Escuredo, també havia decidit substituir-lo com a candidat la direcció federal, en un moviment invers al que ara ha suposat la decapitació de Sánchez.

Les etapes més recents, les de Chaves (1990-2009) i Griñán (2009-2013), van ser de més tranquil·litat interna, amb la imputació doble pel *cas dels ERO*, en què s'investiga si van cometre alguna irregularitat de tipus administratiu en la gestió d'aquells fons. En aquest quart de segle, a poc a poc, Susana Díaz va anar ascendint graons al si de l'estructura partidària. De la secretaria d'organització de JJSS a la secretaria d'organització del PSOE provincial de Sevilla; d'ací, a la secretaria d'organització del PSOE-A i a la Conselleria de Presidència i Igualtat de la Junta, i per últim, presidenta autonòmica i secretària general a Andalusia.

Una carrera meteòrica amb la vista posada al carrer Ferraz i el palau de La Moncloa, però amb un *modus operandi* que coarta les seues opcions futures. Si mai arriba a dirigir el PSOE, potser ja no serà el PSOE que va propulsar el seu admirat Felipe González, sinó un altre de reclòs al sud d'Espanya, i més concretament, a la seua Sevilla –i Triana– natal. Fins i tot podria rebatejar-lo sense perdre'n l'acrònim: Partit del Sud-Oest d'Espanya (PSOE). •

La generalíssima

Alguns diuen que Susana Díaz encarna un "peronisme folklòric". Uns altres es limiten a qualificar-la de "màquina de poder". Siga com siga, la seua manera d'actuar comença a generar un rebuig notable. A Andalusia, també.

El missatge ha circulat com la pólvora pels telèfons mòbils dels polítics andalusos: "EON Productions ofrece el papel de mala a Susana Díaz en la próxima película del Agente 007, pero Bond se opone porque dice que es demasiado mala". La presidenta andalusa té fama de *killer*, és maquiavèl·lica com poques. No exigeix lleialtat, sinó submissió plena, i acumula un currículum de mil guerres internes, totes guanyades. Si cal, recorrent a mètodes expeditius. Com quan va etzibar-li un "os voy a aplastar como a viles hormigas" a María Chivite, de les Joventuts Socialistes de Navarra, actual secretària general del PSN, adscrita al sector de Pedro Sánchez.

—Jefe, jefe, cuando me des permiso, los gaseo. →

Pedro Sánchez camina per la Feria de Abril de Sevilla amb Alfonso Rodríguez Gómez de Celis. Susana Díaz fins i tot es mantenia distant amb Sánchez quan aquest visitava Andalusia

→ Susana Díaz era la secretària d'organització del PSOE sevillà quan va dir-li això altre al líder provincial del partit, José Antonio Viera. A ella li agrada aplicar una disciplina militar, a diferència dels anteriors secretaris generals del PSOE-A, que sempre van transferir la tasca organitzativa.

En aquest cas, el número dos de Díaz, Juan Cornejo, actua com a llançamíssils –i escut– en les batalles d'abast federal. La setmana passada, durant la compareixença de premsa posterior al comitè directiu andalús, el secretari d'organització del PSOE-A va amenaçar obertament el PSC. La guillotina de l'expulsió gravita sobre el cap dels díscols, i la corda, la controlen a Andalusia. Una descentralització orgànica inèdita en els 137 anys de la formació, potser la principal aportació federalitzant que es recorda.

Hi ha federacions alineades del costat d'Andalusia que reneguen de la manera de fer dels companys andalusos. Al País Valencià, d'*oficialistes crítics amb els oficialistes*, n'hi ha uns quants, però no gosen qüestionar la posició de Díaz i Cornejo. S'estimen més funcionar a colp de corneta, esperant l'arribada de rèdits electorals, i en conseqüència, d'algun tipus de premi per la fidelitat demostrada.

El problema dels seguidistes és que la Susana Díaz del 2016 ja no és la Susana Díaz que va encisar-los el 2013 i el 2014, quan s'erigia com la *primus inter pares* dels barons socialistes. Una bafarada d'aire fresc que la batussa en directe del PSOE –n'ha estat protagonista principal– ha contaminat per complet. La tardor del 2014, quan no feia ni tres mesos que Pedro Sánchez havia estat escollit secretari general gràcies al seu suport, Susana Díaz va fer-li la creu. No volia saber-ne res. Únicament aspirava a esborrar-lo.

A banda del vessant orgànic, Susana Díaz ha estat regidora a Sevilla, consellera de Presidència de la Junta d'Andalusia, diputada al Congrés i senadora. A 42 anys, acumula molta més experiència política que José Luis Rodríguez Zapatero, que va arribar a la presidència del Govern espanyol, amb 44 anys, sense haver gestionat ni un sol euro públic. Potser per això Zapatero és un altre dels que ha lloat sense embuts les aptituds de Díaz, que en una conjuntura depressiva –en plena decadència electoral del PSOE i auge de Podem– va saber reactivar l'ànim de les bases. Als comicis autonòmics del 22 de març del 2015, va ser capaç de mantenir els 47 escons del 2012, malgrat la irrupció de Podem i Ciutadans, amb 15 i 9 escons cadascun.

Si es creua amb una embarassada pel carrer, li acarona la panxa amb tendresa, i manté el seu to tan *trianero*. Anomena la gent "gordo" o "canijo", en funció de l'edat, i al seu home, li diu "el tieso". Més enllà del seu home, José María Moriche,

a qui va conèixer en el PSOE i que és un altre *trianero* alegre, seguidor del Betis i amant de l'Andalusia "de charanga y pandereta", hi ha un grupet d'amics íntims, entre els quals figuren Verónica Pérez, "la única autoridad del PSOE"; José Manuel Girela, delegat provincial de Cultura de la Junta d'Andalusia a Sevilla; Javier Fernández, conseller de Turisme, Comerç i Esports, i Alberto Moriñas, un amic de la joventut que exerceix com a professor a Almeria, a l'altra punta del mapa.

Després hi ha un altre nucli, el de l'*aparato* pur i dur, que a més de Cornejo integren Mario Jiménez, portaveu de la gestora federal i del grup parlamentari andalús; Manuel Jiménez Barrios, conseller de Presidència, i sobretot, Máximo Díaz-Cano, un home de confiança de José Bono, ben relacionat amb els factòtums de l'Ibex 35, que ha assumit la secretaria general de Presidència, des d'on dissenya les línies d'actuació. Se li atribueix la preparació, entre bastidors, de la conxorxa de 17 dimissionaris que va derrocar Sánchez.

Per últim, hi ha una massa d'unes 300 persones –diputats andalusos, provincials o al Congrés, delegats de la Junta, etcètera– que depenen directament d'ella. Despectivament, els opositors en diuen la *Cuchipandi*, perquè molts d'ells van coincidir amb ella en Joventuts Socialistes, i li són fidels. "Aquesta gent controla les agrupacions dels pobles i dels districtes de les grans ciutats, tenen penetració a les institucions i han teixit una xarxa clientelar enorme", explica una bona coneixedora del PSOE andalús. "Ens queixem del comportament de José Luis Baltar a Ourense, i al nostre partit passa igual", es plany.

Amb tot, hi ha símptomes de revolta. Les agrupacions de Cadis, Almeria, Dos Hermanas o Alcalá de Guadaíra, entre més, han aprovat resolucions que insten a convocar sense demora el congrés del partit i reproven l'abstenció. El secretari de l'agrupació de Granada se situa en la mateixa òrbita, i a la ciutat de Sevilla, tres dels districtes també han criticat l'actitud de Díaz i els seus.

"No és un moviment contra ella. Si demà hi haguera un congrés del PSOE-A, ens tindria al costat seu. Ha de centrar-se a consolidar la majoria al Parlament andalús i lluitar per tenir majoria absoluta a les següents eleccions. Tan sols demanem un congrés federal que designe amb celeritat el pròxim secretari general", matisa Alfonso Rodríguez Gómez de Celis, que va ser primer tinent d'alcalde i regidor d'Urbanisme a la capital andalusa, i ara dirigeix l'Agència Pública de Ports d'Andalusia (APPA). Goméz de Celis coneix Díaz des de la seua època a JJSS, però és dels tres únics andalusos del comitè federal –conjuntament amb José Antonio Pérez Tapias i Consuelo Rumí–que va oposar-se a l'abstenció al comitè federal del 23 d'octubre. El PSOE-A hi té vora una cinquantena de membres, cosa que denota el control ferri que hi exerceix Díaz.

"Susana sempre ha dit que, per sobre de l'agenda social, hi ha un bé suprem que cal preservar: la unitat d'Espanya", apunta Gómez de Celis, "però abstenir-se resulta inconcebible per a la majoria de socialistes, i en especial, per als andalusos". Per aquest motiu lamenta que "no s'haja consultat a la militància una decisió tan transcendent". "Ens diuen que ho hem fet per Espanya, però de qualsevol manera, ens hem abstingut incondicionalment, i ara estem subordinats al PP", afegeix. Clarament partidari de Pedro Sánchez, Gómez de Celis adverteix que "se'n poden anar les persones, però no les idees", i en aquest sentit, té molt clar que "en el proper congrés, si més no, hi haurà un candidat que defensarà la capacitat decisòria de la militància, i pense que aquesta persona serà Pedro".

A 12 quilòmetres de la capital, a Dos Hermanas, Francisco Toscano fa d'alcalde des del 1983, sempre amb majoria absoluta. Llavors el municipi tenia 50.000 habitants, i avui en té més de 132.000. És el municipi més gran d'Andalusia en què el PSOE pot governar en solitari. Toscano va ser la persona que va suggerir a Viera el nom de Susana Díaz com a secretària d'organització de l'executiva provincial. La consideraven una *niña mala* per la fama que arrossegava en les Joventuts, però era molt treballadora", al·lega. "Això sí, vaig dir-li a Viera que la lligara curt, perquè no tenia límits, la seua ambició política era descomunal, i precisament aquella cobdícia podia fer que acabara traint-lo, com va succeir".

Díaz i Toscano amb prou feines es parlen. Ell se sent molt més pròxim a Sánchez, i de fet, detecta que la secretària general andalusa ha quedat "molt tocada" per la manera com s'han desenvolupat els esdeveniments. "Pense que Susana li ha fet un favor a Pedro, perquè, per a ell, unes terceres eleccions eren suïcides, però a ella i als seus, els han perdut les formes", diu, i amb vista al futur, recorda una frase que li va comentar fa anys Felipe González, la foto del qual presideix la seua taula d'alcalde: "Si un mariner fa una heroïcitat, cal reconèixer-li-ho, però no pots posar-lo al capdavant del vaixell, perquè l'enfonsaria".

"El *golpe chusquero* que –com ha dit Josep Borrell– s'ha produït en el PSOE, no pot acabar amb la seua principal ideòloga al capdavant de la nau", observa Toscano, qui està convençut que Susana Díaz no competirà contra Sánchez en unes primàries. "Si no és escollida per aclamació, no s'hi presentarà", avança. "Si hi haguera aquest enfrontament, Sánchez guanyaria de manera clara, i a Andalusia, no quedaria gaire lluny. Felipe i ella han quedat en evidència amb el seu 23F particular. Ara hem de ser capaços de tenir el nostre 15M i donar la veu a la gent".

De Cadis estant, Rafael Román també se sent estafat. Ex-conseller de Cultura, president de la Diputació del 1995 al 2003, senador durant 13 anys i diputat al Congrés del 2004 al 2011, no amaga la "decepció" pel comportament de Felipe González. "Hauria de ser la nostra consciència, qui ens convidara a indignar-nos, i ens indigna d'una altra manera", afirma qui va buscar-li una casa a Castellar de la Frontera, a l'ex-president espanyol . A Susana Díaz li retrau "manca de gestió" i que tinga "la mirada més posada a Madrid →

RAFAEL ROMÁN: "SÁNCHEZ GUANYARIA A DÍAZ DE MANERA CLARA, I A ANDALUSIA, NO QUEDARIA LLUNY. FELIPE I ELLA HAN FET EL SEU 23F, I ARA HEM DE SER CAPAÇOS DE TENIR EL NOSTRE 15M"

LA VEU DELS VETERANS. L'alcalde de Dos Hermanas, Francisco Toscano (a l'esquerra) és el càrrec institucional del PSOE andalús més crític amb Susana Díaz, a qui ell, precisament, va proposar com a secretària d'organització del partit a la província de Sevilla, la primera responsabilitat orgànica de volada que va ostentar. Al centre, Rafael Román, que ha sigut conseller de Cultura, president de la Diputació de Cadis i, durant dues dècades, parlamentari a Madrid. A la dreta, Enrique Linde, ex-president de la Diputació de Màlaga i ex-conseller de Governació, diputat al Parlament d'Andalusia al llarg de 10 anys.

EFE

EFE

→ que no ací". "S'ha ben guanyat la fama de destructora del PSOE", continua, "perquè l'entronització de Rajoy és el seu mèrit".

"Estic molt dolgut, milite al PSOE des del 1974 i aquesta és la pitjor errada que hem comès des de la reconstrucció del partit", subratlla Román. "No podem conformar-nos a ser el partit del Mezzogiorno, però, en canvi, ha quedat clar que el control del partit recau sobre els extremenys, els manxecs i els andalusos... Em fa molta pena com tracten el PSC, no es pot fer això! I ho dic ben alt des de Cadis, bressol de les llibertats". Si hi haguera unes primàries Sánchez-Díaz, Román tampoc no dubta que guanyaria ell, i a Andalusia, la cosa aniria d'un pèl. "No hem d'oblidar que els militants del PSOE-A són d'esquerres, i allò que ha passat és molt greu. Susana Díaz no sembla ser conscient del deteriorament que ha experimentat la seua imatge. Si fóra per ella, la gestoria estaria eternament, no li interessa gens que hi haja prompte un congrés; els estatuts indiquen que la gestora ha de convocar-lo en un període de 40 dies, però no tenen intenció de respectar-ho".

A Màlaga, a la costa del Sol, hi ha Enrique Linde, que va presidir la Diputació malaguenya de la restauració democràtica, va ser director general amb el ministre José Barrionuevo i conseller de Governació amb Rodríguez de la Borbolla. Guerrista confés, parlamentari andalús durant 18 anys, considera que Díaz és "un producte de l'activitat orgànica, res més que això". "Ha traslladat a l'esfera federal del partit allò que ja havia practicat als àmbits local, provincial i autonòmic, amb el resultat que hem vist en el comitè federal. A diferència de Chaves o Griñán, ella només compta amb la gent que li és afí", critica Linde. "L'operació contra Sánchez i en favor de l'abstenció ha somogut les bases del partit, i a Andalusia, un territori que controlava bastant, ha perdut força prestigi", analitza. "Li agrada manar i que es note que mana, i és així com ha aconseguit que Andalusia fixe la posició del PSOE sencer. Quan s'ha vist això? Ni a l'època de Felipe i Guerra! També és cert que, a les executives d'abans, ahi havia els caps més ben moblats del partit, mentre que ara només hi veus becaris".

Linde olora que un combat Díaz-Sánchez quedaria 65%-35% a Andalusia, "aviat és dit". "Cal tenir en compte que ella controla tota l'estructura de poder del PSOE-A, que per la composició geogràfica d'Andalusia, no té municipis minúsculs com Castella, és a dir, que cada poble té una agrupació socialista", rebla. De fet, Linde creu que sí que farà el pas d'anar a primàries, perquè "és un carreró sense eixida; si després de tot el que ha provocat no ho fa, perdria el seu prestigi".

"Fins ara, les disputes en el PSOE eren tranversals, de caire ideològic, però ara són territorials. Andalusia parla en nom del PSOE i per boca de Cornejo, el secretari d'organització, que s'expressa d'aquella manera [EL TEMPS hi ha intentat contactar per diverses vies, però s'ha negat a participar en aquest reportatge.]. És una espiral molt perillosa", sentencia Linde, però el PSOE-A no deixa de pressionar les federacions que no han secundat l'abstenció parlamentària i les agrupacions locals, perquè no facen assemblees en què es puga condemnar l'abstenció, com ja ha passat en desenes de casos.

Un militant d'un dels municipis de Sevilla que sí que s'han manifestat contra l'abstenció, ho té clarissim: "Ella vol ser capitana, sí o sí, ni que siga la capitana dels quatre pals que hagen quedat surant a la mar, després de la tempesta que ens ha tocat patir". •